

Державне агентство лісових ресурсів України
Український центр підготовки, перепідготовки та підвищення
кваліфікації кадрів лісового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Укрцентркадриліс

С.П. Ірклієнко

2018 р.

ПОЛОЖЕННЯ про організацію навчального процесу

2018

1. Загальні положення

Навчальний процес в Українському центрі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства (далі - Укрцентркадриліс) – це система організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на реалізацію змісту перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, керівних працівників і спеціалістів Державного агентства лісових ресурсів України (далі – Держлісагентство) та навчання з охорони праці.

Навчальний процес в Укрцентркадриліс базується на принципах:

- науковості, гуманізму, демократизму;
- послідовності, систематичності та наступності навчання;
- міцності оволодіння знаннями, вмінням та навичками;
- наочності;
- свідомого засвоєння знань і взаємної активності в процесі навчання.

Мова викладання в Укрцентркадриліс – українська, у відповідності до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Окрім викладачів Укрцентркадриліс, до проведення занять залучаються висококваліфіковані фахівці вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації, керівні працівники і спеціалісти галузі, інших міністерств і відомств, а також іноземні фахівці на договірних засадах.

Навчальний процес організовується з врахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на постійне оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації працівників лісового господарства до змін у системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки, розвитку соціально-культурної сфери, галузях сучасних технологій; практичної спрямованості на вирішення актуальних проблем галузі, реалізації реформ, що відбуваються в країні, розвитку громадянського суспільства, орієнтування на удосконалення системи професійних компетентностей слухачів.

Зміст освіти – це науково обґрунтована система дидактичного та методичного оформленого навчального матеріалу для підвищення кваліфікації керівних працівників і спеціалістів лісової галузі, що передбачає безперервне оновлення професійних знань для успішної організації діяльності.

Зміст освіти визначається навчально-тематичними планами та навчальними програмами курсів, відповідними нормативними актами органів державного управління освітою і впроваджується у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також при проведенні занять та інших видів навчальної діяльності.

2. Нормативно-правова база організації навчального процесу

Організація навчального процесу в Укрцентркадриліс регулюється Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про охорону праці», Типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, державними стандартами освіти, Положенням про Український центр підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства, Положенням про навчальний процес у вищих навчальних закладах, наказами та розпорядженнями директора Укрцентркадриліс.

Державний стандарт освіти – це сукупність норм, які визначають вимоги до кваліфікаційного рівня.

Складові державного стандарту освіти:

- професійно-кваліфікаційна характеристика;
- нормативна частина змісту освіти – професійна програма;
- засоби діагностики рівня професійної підготовки (тести).

Професійно-кваліфікаційна характеристика – основні вимоги до професійних якостей, знань і умінь фахівця, які необхідні для успішного виконання професійних обов'язків.

Нормативна частина змісту освіти – професійна програма, яка передбачає навчання за:

а) **загальною складовою** – удосконалення та оновлення знань і умінь з правових, економічних, політологічних, управлінських, соціально-гуманітарних та інших питань професійної діяльності спеціаліста на посадах відповідної категорії;

б) **функціональною складовою** – здобуття додаткових знань і умінь відповідно до вимог професійно-кваліфікаційних характеристик спеціаліста;

в) **галузевою складовою** - здобуття додаткових знань, умінь з новітніх досягнень у певній сфері діяльності.

Зміст відображається в навчально-тематичних планах та програмах, які розробляються, погоджуються і затверджуються у встановленому порядку.

Засоби діагностики рівня професійної підготовки (тести) - це система формалізованих завдань, призначених для встановлення відповідності кваліфікаційного рівня особи до вимог професійно-кваліфікаційних характеристик.

Організація навчального процесу забезпечується структурними підрозділами Укрцентркадриліс у відповідності до Статуту, положень про структурні підрозділи та посадових обов'язків працівників.

Основними документами, що визначають організацію навчального процесу в Укрцентркадриліс, є плани-графіки підвищення кваліфікації керівників та спеціалістів лісової галузі на календарний рік, листи-замовлення управлінь лісового та мисливського господарства, підприємств, установ і організацій, професійні програми, програми тематичних короткострокових семінарів, програми короткострокових навчальних курсів, навчально-тематичні плани, розклади занять.

Плани-графіки підвищення кваліфікації та навчання з охорони праці формуються на основі узагальненої інформації за результатами вивчення потреб підприємств і погоджується з Держлісагентством.

У планах-графіках визначаються групи працівників, що підвищують кваліфікацію або проходять навчання з охорони праці, їх кількість, терміни навчання за професійними програмами, на тематичних короткострокових семінарах, тренінгах, спеціалізованих короткострокових навчальних курсах.

Затверджений план-графік є підставою для розробки програм навчання, навчально-тематичних планів та розкладів занять.

Навчально-тематичні плани розробляються кураторами груп відповідно до вимог типових професійно-кваліфікаційних характеристик та професійних програм спеціалістів (за посадами) лісової галузі та чинних нормативно-правових документів, що стосуються галузі.

Навчально-тематичними планами визначають:

- напрямленість і зміст навчання конкретної категорії слухачів;
- перелік тем та послідовність їх вивчення;
- конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг;
- форми та засоби проведення поточного і підсумкового контролю.

Навчальні програми визначають зміст і методичну побудову всього курсу. Встановлюють послідовність вивчення тем, обсяг знань, вмінь і навичок, якими повинен оволодіти слухач у процесі навчання.

За результатами навчання за професійною програмою підвищення кваліфікації працівників лісового господарства та навчання з охорони праці видається документ (свідоцтво, посвідчення) державного зразку.

Спеціалізовані короткострокові навчальні курси передбачають сумісну навчальну діяльність викладача і слухачів з метою досягнення освітньої мети, яка полягає у забезпеченні високого рівня професіоналізму слухачів шляхом формування у процесі навчання системи додаткових знань щодо новітніх досягнень у лісовій галузі і спеціальних умінь, які забезпечують здатність ефективно здійснювати професійну діяльність, а також удосконалення окремих аспектів професійної компетентності.

Зміст навчання за програмами спеціалізованих короткострокових навчальних курсів розробляється з урахуванням потреб підприємств, що виникають внаслідок змін державної політики, законодавчого і нормативно-правового забезпечення, завдань, умов і технологій управлінської діяльності.

Програми спеціалізованих короткострокових навчальних курсів розробляються кафедрами Укрцентркадриліс та погоджуються замовниками навчання.

Навчання за програмами тематичних короткострокових семінарів, зокрема тренінгів, проводяться у разі потреби вивчення актуальних проблем державного управління, нових актів законодавства, передового вітчизняного та зарубіжного досвіду провадження управлінської діяльності.

Програми тематичних короткострокових семінарів, тренінгів розробляються кафедрами на підставі типових програм, погоджуються із замовником навчання і затверджуються директором Укрцентркадриліс.

Після навчання за програмами тематичних короткострокових семінарів, тренінгів, спеціалізованих короткострокових навчальних курсів слухачі отримують сертифікат. Зразок сертифіката затверджується директором.

Укрцентркадриліс надає слухачам можливість користуватися навчальними приміщеннями, бібліотекою, обладнанням, устаткуванням, іншими засобами навчання і відпочинку на умовах, визначених правилами внутрішнього розпорядку та іншими нормативними документами Укрцентркадриліс.

3. Учасники навчального процесу

Учасниками навчального процесу є:

- педагогічні і науково-педагогічні працівники (далі – викладачі);
- особи, які навчаються (далі – слухачі);
- працівники, які супроводжують навчальний процес (методисти, старші лаборанти, завідувачі навчальними лабораторіями тощо).

Відповідно до спеціалізації формуються академічні групи слухачів. Навчальний процес кожної групи супроводжують куратори – викладач і методист.

Куратор призначається завідувачем кафедри для надання допомоги слухачам у формуванні колективу групи, з'ясування проблем слухачів і надання їм можливої допомоги, контролю за навчальним процесом, оперативного інформування слухачів про накази і розпорядження адміністрації Укрцентркадриліс тощо.

За відповідність рівня підготовки слухачів до вимог стандартів освіти відповідають особисто слухачі та куратори груп.

4. Форми організації навчання

Навчання може здійснюватися за такими формами:

- очна;
- дистанційна;
- форми навчання можуть поєднуватися.

Навчальний процес у Укрцентркадриліс здійснюється у таких формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота слухачів, контрольні заходи.

Відповідно до завдань підвищення кваліфікації кadrів та навчання з охорони праці визначаються чотири вузлові функції навчального процесу:

- повідомлення навчальної інформації (завдання оновлення знань);
- формування і вдосконалення професійних вмінь та навичок;
- активізація засвоєння передового досвіду, обміну знаннями і досвідом;
- контроль результатів навчання.

Основні види навчальних занять в Укрцентркадриліс:

- лекція;
- практичне заняття (в т.ч. ділова гра, диспут, розбір конкретних ситуацій, виїзне заняття, науково-практична конференція, робота за ПК, «круглий стіл»);

- семінарське заняття;
- індивідуальне заняття;
- консультація.

Лекція - основний вид проведення навчальних занять у Укрцентркадриліс, призначений для засвоєння теоретичного матеріалу та оновлення знань.

Більш прийнятною формою лекційних занять є проведення проблемних лекцій.

Проблемна лекція – один із заходів раціоналізації та інтенсифікації навчального процесу, який забезпечує об'єктивний контроль знань слухачів, що сприяє підвищенню ефективності і якості навчальної, пізнавальної та виховної роботи, розвитку пізнавальних інтересів слухачів і набуттю навичок самостійного поповнення знань.

Саме проблемна лекція припускає розумовий діалог викладача зі слухачами: викладач постійно звертається до слухачів з питаннями, які збуджують думку, мобілізують до використання наявних знань для подальшого навчання нового матеріалу.

Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою.

Лекції проводяться у відповідно обладнаних приміщеннях-аудиторіях для однієї або декількох академічних груп слухачів.

Лектор, якому доручено читати курс лекцій, перед початком занять подає на кафедру складений ним конспект лекцій (навчальний посібник), контрольні завдання для проведення підсумкового контролю, передбаченого навчальним планом і програмою для відповідного курсу (дисципліни).

Лектор дотримується навчальної програми щодо тем лекційних занять, але не обмежується в питаннях трактування навчального матеріалу, формах і засобах доведення його до слухачів.

Практичне заняття - вид навчального заняття, при якому викладач організує детальний розгляд слухачами окремих теоретичних положень навчального матеріалу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання слухачем відповідно сформульованих завдань.

Практичні заняття проводяться в аудиторіях або навчальних кабінетах, обладнаних необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою.

Перелік тем практичних занять визначається навчально-тематичним планом та робочою програмою курсу.

Проведення практичного заняття ґрунтуються на попередньо підготовленому методичному матеріалі - тестах, для виявлення ступеня оволодіння слухачами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх слухачами на заняттях.

Вказані методичні засоби готовуються викладачем, якому доручено проведення практичних занять.

Проведення практичних занять в процесі підвищення кваліфікації передбачає наявність у слухачів певної теоретичної підготовки та практичного досвіду.

При проведенні практичного заняття в Укрцентркадриліс широко використовуються активні методи навчання: розбір та аналіз конкретних ситуацій, ділові ігри, вийзні тематичні заняття тощо.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок слухачів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю слухачів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Оцінки, отримані слухачем за окремі практичні заняття, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з відповідного курсу (навчальної дисципліни).

Семінарське заняття - вид навчального заняття, при якому викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих слухачі готують тези виступів. Якщо тематична дискусія охоплює декілька тем навчальних занятт, які проводились різними викладачами, то за необхідності слід запросити їх та інших досвідчених спеціалістів в якості консультантів. В такому разі тематична дискусія проводиться в формі «круглого столу».

Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою.

Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою курсу.

На семінарському занятті викладач оцінює підготовлені слухачами реферати, їх виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Консультація - вид навчального заняття, при якому слухач отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Консультація також організується з метою надання допомоги слухачам у самостійній роботі.

Консультація може бути індивідуальною або проводитися для групи слухачів.

Групова консультація проводиться, як правило, після лекції або циклу лекцій, присвячених відповідній темі.

Індивідуальна консультація проводиться, як правило, з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань.

Обсяг часу для консультацій визначається навчально-тематичним планом.

Індивідуальні завдання з окремих тем або курсу в цілому (реферати, розрахункові, курсові, випускні роботи тощо) повинні бути подані на перевірку за три дні до закінчення начального курсу. Індивідуальні завдання виконуються слухачами самостійно при консультуванні викладачем.

Випускні, курсові роботи та реферати передбачають систематизацію, оновлення, розширення теоретичних і практичних знань зі своєї фахової діяльності та застосування їх при вирішенні конкретних завдань підрозділів, де працює слухач.

Слухачу, при наявності права вибору, надається можливість обрати тему випускної, курсової роботи, реферату, визначену провідною кафедрою або запропонувати свою з актуальних питань конкретного підрозділу з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Керівниками випускних, курсових робіт, рефератів призначаються викладачі Укрцентркадриліс.

Випускні, курсові роботи та реферати зберігаються в Укрцентркадриліс протягом одного року, після чого підлягають утилізації в установленому порядку.

Самостійна робота слухача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Зміст самостійної роботи слухача над конкретною темою визначається робочою навчальною програмою курсу, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота слухача забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретного курсу (дисципліни): підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача тощо.

Методичні матеріали для самостійної роботи слухачів повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку слухача. Для самостійної роботи слухачу також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна і періодична література.

Самостійна робота слухача над засвоєнням навчального матеріалу з конкретного курсу (дисципліни) може виконуватися у бібліотеці Укрцентркадриліс, навчальних кабінетах, комп'ютерному класі, а також в домашніх умовах.

При організації самостійної роботи слухача з використанням складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівця.

Контрольні заходи включають вхідний, поточний та підсумковий контроль.

Вхідний контроль проводиться на початку навчальних занять.

Метою вхідного контролю знань є адаптація навчальної програми до конкретного контингенту слухачів на основі оцінки їх підготовленості, досвіду роботи, масштабів діяльності, критична переоцінка слухачами рівня своєї фахової підготовки.

Поточний контроль здійснюється під час проведення різних форм навчальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння слухачами навчального матеріалу, підготовленості їх до виконання конкретної роботи, встановлення оперативного зворотного зв'язку від слухача до викладача, управління ефективністю навчального процесу.

Підсумковий контроль проводиться на завершальному етапі навчання з метою загальної оцінки результатів навчання, визначення ефективності навчального процесу в Укрцентркадриліс.

Підсумковий контроль може проводиться у формі захисту випускної роботи, диференційованого заліку, комплексного екзамену, тестування.

Форма проведення підсумкового контролю визначається навчально-тематичним планом.

Результати контролю при підвищенні кваліфікації оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і заносяться до журналу навчальних занять та до зведеніх відомостей.

Результати контролю при перевірці знань з охорони праці оцінюються «знає» та «не знає» і оформляються протоколом.

5. Навчальний час слухача

Навчальний час слухача визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для здійснення програм перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Обліковими одиницями навчального часу слухача є академічна година, навчальний день, тиждень, курс.

Академічна година - це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить 45 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин.

Навчальний день - складова частина навчального часу слухача тривалістю не більше 8 академічних годин.

Навчальний тиждень - складова частина навчального часу слухача тривалістю не більше 48 академічних годин.

Навчальний курс - завершений період навчання слухача. Початок і закінчення навчання слухача оформлюються відповідними наказами.

Розклад має забезпечити виконання навчального плану в повному обсязі щодо навчальних занять.

Забороняється відволікати слухачів від участі в навчальних заняттях та контрольних заходах, встановлених розкладом, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

6. Робочий час викладача

Робочий час викладача визначається обсягом його навчальних, методичних, наукових і організаційних обов'язків у поточному навчальному році, відображені в індивідуальному робочому плані. Тривалість робочого часу викладача з повним обсягом обов'язків становить не більше встановленої норми тривалості робочого часу на певний рік з розрахунку 36 год на тиждень.

Обсяг навчальних занять, доручених для проведення конкретному викладачеві, виражений в облікових (академічних) годинах, визначає навчальне навантаження викладача.

Види навчальних занять, що входять в обов'язковий обсяг навчального навантаження викладача відповідно до його посади, встановлюються кафедрою і можуть включати лекції, практичні, семінарські, індивідуальні заняття зі слухачами, консультації та контрольні заходи.

В Укрцентркадріліс мінімальний та максимальний обов'язковий обсяг навчального навантаження викладача в межах його робочого часу встановлюється з

урахуванням виконання ним інших обов'язків (методичних, наукових, організаційних), порядку, передбаченого «Положенням про Укрцентркадриліс».

У випадках виробничої необхідності викладач Укрцентркадриліс може бути залучений до проведення навчальних занять понад обов'язковий обсяг навчального навантаження за індивідуальним навчальним планом в межах свого робочого часу, а також до виконання інших обов'язків.

Зміни в обов'язковому навчальному навантаженні викладача вносяться в його індивідуальний робочий план.

Графік робочого часу викладача визначається розкладом аудиторних навчальних занять, консультацій, контрольних заходів та інших видів робіт.

Забороняється відволікати викладачів від проведення за розкладом навчальних занять та контрольних заходів.

7. Науково-методичне забезпечення навчального процесу

Науково-методичне забезпечення навчального процесу включає:

- державні стандарти освіти;
- навчально-тематичні плани;
- навчальні програми з відповідних навчальних курсів (дисциплін);
- підручники і навчальні посібники;
- законодавчі акти;
- нормативно-правові матеріали Держлісагентства;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних занять та інших занять, які проводяться активними методами навчання;
- індивідуальні завдання для самостійної роботи слухачів;
- контрольні завдання до семінарських і практичних занять;
- методичні матеріали для слухачів з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання випускних, курсових робіт, рефератів.

Обсяг та інші види науково-методичного забезпечення конкретного навчального курсу (дисципліни) визначає викладач, кафедра, науково-методична рада Укрцентркадриліс.

Всі розробки з питань науково-методичного забезпечення навчального процесу в Укрцентркадриліс здійснюються відповідно до чинного законодавства, нормативних актів Міністерства освіти та науки, Державного агентства лісових ресурсів України та цього Положення.

Члени комісії з розробки положення:

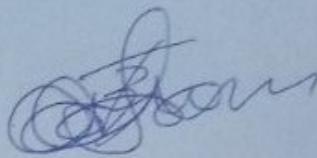
Завідувач кафедри економіки, організації та планування лісового господарства

Н.М. Гільперт

Завідувач кафедри нової техніки, передової технології, комплексного ведення лісового господарства та охорони праці

Ю.П.Римаренко

Завідувач лабораторією з охорони праці

В.В. Гільперт

СХВАЛЕНО на засіданні науково-методичної ради Укрцентркадриліс

протокол № 8 від «05» 11 2018 р.